

Hållbar svenska i Estland? Försvagning av svenskan hos estlandssvenska talare i Estland

Barbro Allardt Ljunggren

*Södertörns högskola, Institutionen för kultur och lärande/Svenskämnet
barbro.allardt.ljunggren@sh.se*

De svenskspråkiga kustbygderna och öarna, Aiboland, i Estland, fick sina första svenskspråkiga inflyttare på 1200-talet, men slogs sönder på 1940-talet. Ca tusen blev kvar men deras svenska strukturer splittrades och försvagades.

Presentationen baserar sig på intervjuer med ett femtontal estlandssvenskar, varav några i 80-90 årsåldern, gjorda 2014-2017. Informanterna talade svenska i barndomen men har använt svenska sparsamt under den sovjetiska tiden i Estland för att åter efter 1991 använda det mer. Några informanter kommer från en yngre generation estlandssvenskar som talat mer estniska än svenska även i barndomen. Intervjuerna berörde informanternas språkanvändning och språkliga identitet historiskt, vilka språk de använt och i vilka sammanhang, med vem, och vad den återupprättade estniska självständighetstiden (1991-) inneburit språkligt.

Efter en kort inledning om det estlandssvenska idag, analyseras tecken på försvagning av det svenska språket hos informanterna. Här ingår såväl regelrätt attrition, dvs försvagning av språkförmågan, s.k. icke-konvergent språkbruk (bl. a. avvikande preferenser) och för en del uppenbarligen ofullständig inlärning (Bylund & Abrahamsson 2012, s.207).

Metodologiskt lider analysen av svagheten att dessa informanters svenska inte har inspelats på 1930-talet. Den estlandssvenska som informanternas nuvarande språk jämförs med baserar sig i stället på tidigare beskrivningar av estlandssvenska, t ex av Lagman (1979) och på material från projektet ESST - Estlandssvenskans språkstruktur- vid Göteborgs universitet.

Informanternas svenska språkförmåga varierar i hög grad. Det berör olika språknivåer. Språkförmågan relateras till såväl utom- som inomspråkliga variabler (Bylund & Abrahamsson 2012, ss 208-230) . Resultaten jämförs även med några av Riionheimos motsvarande gällande ingermanslandsfinska i Estland (2013).

Referenser

- Abrahamsson, N. & Bylund, E. (2012). Andraspråksinläring och förstaspråksutveckling i en andraspråkskontext. I: Hyltenstam, K., Axelsson, M. & Lindberg, I. (red.) Flerspråkighet -en forskningsöversikt. Vetenskapsrådets rapportserie 5.2012, ss.153-246.
- Lagman, E. (1979) En bok om Estlands svenskar 3A . Estlandssvenskarnas språkförhållanden. Utg. Svenska odlingens vänner.
- Riionheimo, H. (2013) Inkerinsuomen verbimorfologia kielikontaktissa ja attritiassa . I: Granqvist, K. & Rainö, P. (red.) Rapautuva kieli, Kirjoituksia vähemmistökielten kulumisesta ja kadosta. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia SKS 1404. Vantaa. Ss 37-74